

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Római Katolikus Teológia
1.3 Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4 Szakterület	római katolikus teológia
1.5 Képzési szint	mesterképzés
1.6 Szak / Képesítés	Teológia-Kultúra-Társadalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Ószövetség teológia						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Prof. dr. Zamfir Korinna						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Prof. dr. Zamfir Korinna						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	1	2.6 Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	kötelező – alap

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					32
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					44
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					14
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					116
3.8 A félév össz-óraszama					172
3.9 Kreditszám					8

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• nincs
4.2 Kompetenciabeli	• az Újszövetség kánonjának, könyveinek általános ismerete • a kritikai-konstruktív reflexió és szintézis képessége az újszövetségi szövegek olvasása és értelmezése során

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• Táblával és vetítővel felszerelt terem
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Táblával és vetítővel felszerelt terem; BibleWorks software-rel felszerelt számítógépek az informatika laborban; intézeti könyvtár

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • a bibliai hermeneutika elveinek és szabályainak ismerete és alkalmazása • az újszövetségi könyvekkel kapcsolatos ismeretek alkalmazása azok teológiai mondanivalójának megértésében • az újszövetségi exegézis eredményeinek szintetizálása és beépítése az Újszövetség teológiákba
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • az újszövetségi exegézis eredményeinek integrálása • a szisztematikus teológia bibliai alapjainak elsajátítása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> Az Újszövetség teológiájának megismerése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> Az egyes újszövetségi könyvek és könyv korpuszok teológiájának elsajátítása Az Újszövetség teológiai témáinak ismerete A szisztematikus teológia újszövetségi alapjainak megértése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A páli levelek istenképe és krisztológiája.	előadás	Brown, Donahue, Senior, Yarbro Collins, <i>Az újszövetségi gondolkodásmód elemei</i> , JBK III, 511-552. Fitzmyer, <i>Szent Pál teológiája</i> , JBK III, 553-603. Klein, <i>Aspekte Paulinischer Christologie</i> , 67-78. Schneider, DK 1, 9-45
2. Pál üdvtörténeti szemlélete. A megigazulás: Isten igaz volta és kegyelme, Isten szeretete a páli levelekben	előadás	Fitzmyer, <i>Gal</i> , JBK II, 313-327. Fitzmyer, <i>Róm</i> , JBK II, 385-441. Fitzmyer, <i>Szent Pál</i> , 553-603. Gnilka, <i>Az Újszövetség teológiája</i> . Hübner, <i>Biblische Theologie</i> II, 194-196, 258-320. Schrage, <i>I Kor</i> I, 55-58. Wilckens, <i>Römer</i> .
3. A Törvény újraértelmezése a páli levelekben.	előadás	Fitzmyer, <i>Szent Pál</i> , 553-603. Hübner, II., 57-111, 291-305, 380-386. Schlier, <i>Römerbrief</i>
4. Krisztus halálának értelmezése és a megváltás metaforái a páli levelekben (kiváltás, kiengesztelődés, szeretetből vállalt helyettesítő halál, <i>hilasztérion</i> , húsvéti bárány) és azok társadalmi és kulturális háttere	előadás	Breytenbach, <i>Jézus keresztre feszítése</i> Fitzmyer, <i>Szent Pál</i> , 553-603
5. Az egyház a páli levelekben. Karizmák és szolgálatok. A prófétálás (1 Kor 12,4-11; 12,28-31; 13,2.8-10; 14)	előadás	Aune, <i>Prophecy</i> . Brown, Osiek, Perkins, <i>A korai egyház</i> , JBK III, 487-510. Fitzmyer, <i>Szent Pál</i> , JBK III, 553-603 Luz, <i>Stages</i> , 5-20. Murphy-O'Connor, <i>IKor</i> , 339-363. Roloff, <i>Kirche</i> . Schnackenburg, <i>Kirche</i> . Schrage, <i>I Kor</i> , II..
6. A páli levelek antropológiája. Az ember sorsa a halál után. Eszkatológia. Feltámadás.	előadás	Fitzmyer, <i>Szent Pál teológiája</i> , JBK III, 553-603 Gnilka, <i>ÚSz teológia</i> . Hübner, <i>Biblische Theologie</i>

		II, 141–154
7. A páli etika. A szabadság és korlátai	előadás	JBK III. Hübner, <i>Biblische Theologie I</i> , 258–305, 321–323. Hübner, <i>Biblische Theologie II</i> , 155–173, 209–219. Wilckens, <i>Römerbrief</i> .
8. A nők szerepe a páli levelekben	előadás	Bieringer, <i>Nők, Keresztény szó</i> 6 (2012) ; 7 (2012). Fitzmyer, Róm, JBK II (a Róm 16 kommentárja). Murphy-O’Connor, 1 Kor, JBK II, 339–363
9. A pasztorális levelek: a szerzőség kérdése, érvek a hitelesség ellen. A pasztorális levelek történeti kontextusa, nyelvezete, a szolgálatok fejlettsége és az intézményesülés szintje. Teológiai súlypont(eltolódás)ok az autentikus páli levelekhez viszonyítva: hit és cselekedetek viszonya, eszkatológia, egyházkép, a szüzesség és házasság, a társadalmi kérdések megítélése. A megírás célja, körülményei, helye, ideje	előadás	Wild, <i>Lelkipásztori levelek</i> , JBK II, 477–492. Oberlinner, <i>1 Timotheus</i>
10. Az ellenfelekkel szembeni polémia a pasztorális levelekben. Páli ihletésű aszketikus mozgalmak. A korai gnózis elmélet problémái. Az ortodoxia és heterodoxia, ill. a tradíció fogalmának körvonalazódása	előadás	Wild, <i>Lelkipásztori levelek</i> , JBK II, 477–492. Oberlinner, <i>1 Timotheus</i>
11. Az egyház a pasztorális levelekben. Szerepek és szolgálatok (episzkoposz / preszbüterosz, az episzkoposz és preszbüterosz megnevezés viszonya, férfi és nő diakonosz, özvegyek).	előadás	Brown, Osiek, Perkins, <i>A korai egyház</i> , JBK III, 487–510. Oberlinner, <i>1 Timotheus</i> , 93–99. Wild, <i>Lelkipásztori levelek</i> , JBK II, 477–492. Zamfir, <i>Pasztorális levelek</i> , 6–15. Zamfir, <i>Episzkoposz</i> , 88–104. Zamfir, <i>Becsület</i> , 74–86
12. Jézus identitása a szinoptikusok tükrében. Isten Országá meg hirdetése és jelképes elővételezése (példabeszédek, boldogmondások; a csodák mint jelek, az asztalközösség). Egyedülálló kapcsolat az Atyával. Tekintély és küldetéstudat. Implicit krisztológia. A krisztológiai címek kérdése.	előadás	JBK III Gnilka, <i>A názáreti Jézus</i> . Kessler, <i>DK 1</i> , 279–292
13. Jézus magatartása a halállal szemben Jézus szenvedésének és halálának értelmezési modelljei az ÚSZ-ben	előadás	Kessler, <i>DK 1</i> , 312–316. Theissen, <i>Az első keresztyének vallása</i> , 195–199. Zamfir, <i>A katolikus-protestáns egyháztani párbeszéd</i> , 190–197.
14. A jánosi krisztológia	előadás	Bolyki, <i>„Igaz tanúvallomás”</i> JBK I, III, 2002, 2003. Dodd, <i>Interpretation</i> , 54–73, 263–296. Schnackenburg, <i>Johannes I.</i>
Könyvészet <i>Biblia</i> , Szent István Társulat, Budapest, 2003. <i>Szentírás</i> (Káldi-Neovulgáta Biblia), Szent Jeromos Társulat, Budapest, 1997 (és további kiadások). Léon-Dufour, X. (red.), <i>Biblikus teológiai szótár</i> , Budapest, 1972. Aune, D., <i>Prophecy in Early Christianity and the Ancient Mediterranean World</i> , Grand Rapids, 1983. Bieringer, R., <i>Nők vezető szerepe a Római levél 16. fejezetében</i> ,		

<p><i>Keresztény szó</i> 6 (2012) ; 7 (2012). Bolyki, „<i>Igaz tanúvallomás</i>” <i>Kommentár János evangéliumához</i>, Bp., 2001. Breytenbach, Cilliers, <i>Jézus keresztre feszítése Pál értelmezésében</i>, in <i>Keresztény Szó</i> 3 (2010) http://www.keresztenyszó.katolikhos.ro/archivum/2010/marcius/1.html Brown, R. E., Fitzmyer, J. A., Murphy, R. E., <i>Jeromos Bibliakommentár</i> I, III, Bp., 2002–2003. Bultmann, R., <i>Az Újszövetség teológiája</i>, Budapest, 1998. Dodd, Ch.H., <i>The Interpretation of the Fourth Gospel</i>, Cambridge, 1970. Gnilka, J., <i>A názáreti Jézus</i>, Bp., 2001 Gnilka, J., <i>Az Újszövetség teológiája</i>, Bp., 2007 Hahn, F., <i>Studien zum Neuen Testament</i> I-II (WUNT 191/192), Tübingen, 2006. Hübner, H., <i>Biblische Theologie des Neuen Testaments</i>, I–III, Göttingen, 1990, 1993, 1995. Hurtado, L. W., <i>Lord Jesus Christ. Devotion to Jesus in Earliest Christianity</i>, Grand Rapids, 2003. Klein, H., <i>Aspekte Paulinischer Christologie</i>, <i>Sacra Scripta</i> 1-2 (2006) 67–78. Luz, U., <i>Stages of Early Christian Prophetism</i>, <i>Sacra Scripta</i> 1 (2007) 5-20. Meier, J. P., <i>A Marginal Jew</i> II-III, New York, 1994, 2001. Oberlinner, L., <i>Die Pastoralbriefe. Erster Timotheusbrief</i>, Freiburg, 1994 Roloff J., <i>Die Kirche im Neuen Testament</i>, Göttingen, 1993. Schlier, H., <i>Der Römerbrief</i> (HThK), Freiburg, 1977 Schnackenburg R., <i>Die Kirche im Neuen Testament</i> (QD 14), Freiburg, 1961. Schnackenburg, R., <i>Das Johannes-evangelium</i> I. (HThKNT), Freiburg, 1972 Schneider, Th., <i>A dogmatika kézikönyve</i> 1, Bp., 1996 Schrage, W., <i>Der erste Brief an die Korinther</i> (EKK VII/2), Neukirchen-Vlun, 1995. Theissen, G., <i>Az első keresztyének vallása. Az őskeresztyén vallás elemzése és vallástörténeti leírása</i>, Bp., 2001. Thorday A., <i>Értünk adta önmagát. Jézus szenvedéstörténete a szinoptikus evangéliumokban</i>, Szeged, 1998. Wilckens, U., <i>Der brief an die Römer</i> (EKK VI/1-3), Neukirchen-Vlyun, 1997, 2003. Wilckens, U., <i>Theologie des Neuen Testaments</i> I/1-4, Neukirchen, 2002, 2003, 2005, 2005. Zamfir K., <i>A katolikus-protestáns egyháztani párbeszéd eredményei</i> Kv., 2007. Zamfir K., <i>Becsület-szégyen mentalitás a pasztorális levelekben</i>, in Nóda M., Zamfir K., Diósi D., Bodó M. (szerk.), <i>Ideje az emlékezésnek. Liber amicorum: A 60 éves Marton József köszöntése</i>, Bp., Kv., 2010. Zamfir, K., <i>Az episztoposz az újszövetségi iratokban</i>, in Marton J., Oláh Z. (szerk.) <i>Minden kegyelem. A 65 éves Jakubinyi György köszöntése</i>, Bp., Kv., 2011, 88-104.</p>		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A szinoptikus boldogmondások és azok újraértelmezése	diákok előadása, kérdések megvitatása	Betz, <i>Sermon</i> , 1995. Luz, <i>Matt</i> I, 255–273. Zamfir, <i>Jézus – törvényhozó?</i>
2. Jézus magatartása és tekintélye a Törvénnyel szemben	diákok előadása,	Gnilka, <i>A názáreti Jézus</i> . Luz, <i>Fulfillment</i> , 185–218.

	kérdések megvitatása	Sand, <i>Gesetz</i> , 32-124
3. Az egyház a lukácsi teológiában.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Brown, <i>Korai egyház</i> , JBK III. Jelenits, <i>Apostolok Cselekedetei</i> 37–44. Schneider, <i>Apostelgeschichte</i> .
4. A teremtett világ és a gondviselés Jézus példabeszédeiben	diákok előadása, kérdések megvitatása	Sattler, Schneider, <i>Teremtés-tan</i> , 134–147
5. A teremtés teológiája a páli és deuteró-páli levelekben. Róm (1,20-21: Isten megismerése a teremtett világból, Róm 8: bűn és egyetemes rászorultság a megváltásra; Róm 8: a teremtés helyreállítása). A krisztológia és teremtésteológia összefonódása a deuteró-páli levelekben (Kol 1,15-20) és Jánosnál (1,1-19): Krisztus / a Logosz mint a teremtés ősmintája és megújulásának forrása. Új teremtés (Jel 21–22)	diákok előadása, kérdések megvitatása	Hübner, <i>Biblische Theologie</i> II, 141-154. Sattler, Schneider, <i>Teremtés-tan</i> , 134–147. Schlier, <i>Römerbrief</i> . Zamfir, <i>Prologue</i> 128–157.
6. A pasztorális levelek krisztológiája.	diákok előadása, kérdések megvitatása	JBK III.; DK I, 9–45; Oberlinner, <i>1-2 Timotheusbrief</i>
7. Liturgikus ünneplés az ÚSZ-ben	diákok előadása, kérdések megvitatása	JBK III. Hübner, II, 174-196. Mußner, <i>Apostelgeschichte</i> . Pesch, <i>Apostelgeschichte</i> . Schrage, <i>1Korinther</i>
8. A márki teológia	diákok előadása, kérdések megvitatása	JBK II, III. Gnilka, <i>Márk</i> . Hübner, III, 67–88. Pesch, <i>Markus</i>
9. Máté teológiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	JBK II, III. Hübner, III, 89–119. Luz, <i>Matthäus</i> I/1-4. Luz, <i>Máté Jézus-története</i>
10. A lukácsi teológia	diákok előadása, kérdések megvitatása	Bovon, <i>Lukas</i> . Hübner III, 120-150 Klein, <i>Lukas</i> . Kocsis, <i>Lukács</i>
11. A jánosi teológia	diákok előadása, kérdések megvitatása	Farkasfalvy, <i>János</i> Hübner III 152–205. Schnackenburg, <i>Johannes</i> I.
12. Apokaliptika az ÚSZ-ben	diákok előadása, kérdések megvitatása	JBK II, III. Hübner III, 206–215. Nicklas, <i>Frau</i> 43–66. Takács, <i>Jelenések</i> .
13. Nők az evangéliumban.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Gnilka., <i>A názáreti Jézus</i> . Schüssler Fiorenza, <i>En mémoire d'elle</i>
14. Újszövetségi szimbólumok. Példabeszédek: természeti szimbólumok (szőlő, vetés és aratás, halászat); az ószövetségi szimbólumok átvétele (a hegy). Társadalmi szimbólumok: az asztalközösség. János – szimbólumok és dualizmus (élő víz, kenyér, világosság és sötétség, fenn-lenn). A Jel szimbólumai	diákok előadása, kérdések megvitatása	Bolyki, „ <i>Igaz tanúvallomás</i> ”; Dodd, <i>Interpretation</i> , 54–73, 263–296. Donaldson, <i>Jesus</i> , 111-118; Jeremias, <i>NT Theology</i> . Nicklas, <i>Frau</i> 43–66. Schnackenburg, <i>Johannes</i> . Takács, <i>Jelenések</i>

Könyvészet

Betz, H. D., *The Sermon on the Mount*, Minneapolis, 1995.

Bolyki, „Igaz tanúvallomás” *Kommentár János evangéliumához*

Bovon, F., *Das Evangelium nach Lukas*, (EKK III/1-3), Neukirchen-Vlyun, 1989, 1996, 2001.

Brown, R. E., Fitzmyer, J. A., Murphy, R. E., *Jeromos Biblia-kommentár* II, III, Budapest, 2002, 2003.

Dodd, Ch. H., *The Interpretation of the Fourth Gospel*, Cambridge, 1970, 54–73, 263–296.

Donaldson, T. L., *Jesus on the Mountain. A Study in Matthean Theology* (JSNT.S.8), 1985, 111–118.

Farkasfalvy D., *Evangélium Szent János szerint* I-III, Eisenstadt, 1986, 1987, 1989.

Gnilka J., *A názáreti Jézus*, Budapest, 2001.

Gnilka, J., *Márk*, Szeged, 2000.

Hübner, H., *Biblische Theologie des Neuen Testaments* II-III, Göttingen, 1993, 1995.

Jelenits I., Az Apostolok Cselekedetei az újabb kommentárok tükrében, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Theologia Catholica Latina* 1 (2000) 37–44.

Jeremias, J., *New Testament Theology*, London, 1981.

Klein, H., *Das Lukas-evangelium* (KEK), Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen, 2006.

Kocsis I., *Lukács evangéliuma*, Budapest, 1995

Luz, U., *Das Evangelium nach Matthäus*, (EKK I/1-4), Neukirchen-Vluyn, 1985, 1989, 1997, 2002.

Luz, U., *Máté Jézus-története*, Bp., 2000

Luz, U., *The Fulfillment of the Law in Matthew*, in uő, *Studies in Matthew*, Grand Rapids, MI / Cambridge, 2005, 185–218.

Mußner, F., *Die Apostelgeschichte*, Würzburg, 1988.

Nicklas, T., Frau, Lamm und Drache in der Offenbarung des Johannes, *Sacra Scripta* 1-2 (2006) 43–66.

Oberlinner L., *Die Pastoralbriefe. Erster Timotheusbrief, Zweiter Timotheusbrief*, HThKNT, Freiburg, 1994, 1995

Pesch, R., *Das Markus-evangelium*, HThKNT, Freiburg, 1976, 1977

Pesch, R., *Die Apostelgeschichte* (EKK V/1-2), Neukirchen-Vluyn, 2003, 2005.

Sand, A., *Das Gesetz und die Propheten. Untersuchungen zur Theologie des Evangeliums nach Matthäus*, Regensburg, 1974.

Sattler, D., Schneider, Th., *Teremtéstan* (Bibliái alapok), in: Schneider, G., *Die Apostelgeschichte* (HThKNT V/1-2), Freiburg, 2002.

Schneider, Th., *A dogmatika kézikönyve* 1, Bp., 1996, 134–147

Schlier, H., *Der Römerbrief* (HThK), Freiburg, 1977.

Schnackenburg, R., *Das Johannes-evangelium* I (HThKNT) Freiburg, 1972

Schrage, W., *Der erste Brief an die Korinther* (EKK VII/2), Neukirchen-Vluyn, 1995

Schüssler Fiorenza, E., *En mémoire d'elle*, Paris, 1986.

Takács Gy., *A Jelenések könyve*, Győr, 2000.

Zamfir K., *Jézus – törvényhozó vagy próféta? A boldogmondások hatástörténete az Újszövetségben és az apokrifekben*, in Benyik Gy. (szerk.), *Mózes törvénye – Krisztus törvénye*, Szeged, 2007.

Zamfir K., *The Prologue of the Fourth Gospel: Encounter of the Greek Philosophical Thought and the Judaic Tradition*, *Sacra Scripta* 1 (2003) 128–157.

9. A tantárgy tartalmának összhangba hozása az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásaival.

- A tantárgy tartalma megegyezik az egyetemi oktatásban a fontosabb egyetemeken újszövetségi teológia

tartalmával és módszereivel.

- A tárgy keretében figyelembe vesszük a kortárs bibliakutatás eredményeit.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az Újszövetség teológiai témáinak ismerete	Vizsga (írásbeli)	75 %
10.5 Szeminárium	Egyéni kutatás	Szemináriumi dolgozat	25 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none">• Az újszövetségi teológia alapvető istentani, teremtéstani és antropológiai kérdéseinek ismerete• Egyéni kutatás			

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

2014. május 8.

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató

.....